

FOAIA DIECESANĂ.

Organ al Eparchiei gr. or. rom. a Caransebeșului.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

<p>Prețul Abonamentului:</p> <p>Pentru Austro-Ungaria pe an . . 5 fl. — cr. „ „ „ „ pe 1/2 an . 2 „ 50 „ „ România și străinătate pe an . 14 franci „ „ „ „ „ pe 1/2 an 7 „</p>	<p>Prețul inserțiunilor:</p> <p>Pentru publicațiunile oficiale, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă contin până la 150 cuvinte 3 fl., până la 200 cuvinte 4 fl., de aci în sus 5 fl.</p>	<p>Corespondințele sînt a se adresa redacțiunii „FOAIA DIECESANĂ“; eră banii de prenumerațiune și inserțiuni la Tipografia diecesană în Caransebeș.</p>
---	---	---

Nicolaus Olahus.

(Urmare și fine.)

Despre naționalitatea română a metropolitului din Strigoniu (Esztergom, Gran) în precuvântarea cărții menționate, a cărei original ca codice se află în biblioteca ces. reg. din Viena, se pot ceti următoarele:

„Historiae patriae patulo studiosiorem abitor fore nenimem, qui Nicolai Olahi clarissimi Viri eximiam virtutem, persimili prorsus eruditioni conjunctam, non habeat cognitam. Scriptis utramque celebrarunt cum alii, tum in primis Mathias Belius, vir et ipse doctissimus, et pro meritis in patriam suis nunquam satis laudandus, cuius aeterno operi, quantum ad Olahum attinet, fides ut contingat itidem perpetua, in lucem hic efferre placuit Imperatoris Ferdinandi I. Regis nostri litteras, quibus Nicolao Olaho, ejusque meritis, Olahianae genti universae, avitas generis praerogativas auctoritate sua comprobant, et novas nobilium ordinis in Regno Hungariae immunitates impertitur; ac quantum doctrinae et virtutis laude praestiterit ceteris, testis ipse longe omnium locupletissimus denarrat. Exculti ad omnem elegantiam ingenii monumentum, ab Olaho nostro posteris relictum, hoc, quod iam leges, praecipuum est; mole quidem, ut vides, exiguum, at insigni tamen popularibus nostris iudicio futurum, floruisse olim quoque apud nos ordinis ecclesiastici viros, severiorum non minus, quam amceniorum litterarum studio et amore in patriam clarissimos: ut pote quod ab Olaho pura oratione scriptum sit, a patria, infelici Mohacsiana clade ac Regis Ludovici miserabili interitu paene funditus eversa, longe remoto; et pro Maria Regina vidua, quam rebus etiam in adversis integer fidei ad Belgas usque sequutus erat, curis gravissimis districto: adeo probi civis incredibilis est in Regem suum et patriam pietas, dulcis in fortuna quavis memoria; ut ne peregrino quidem sub caelo immemor agere queat, quin eorum commodis et gloriae pro viribus suis inserviat. Propositum auctoris epigraphe opusculi plane indicat: voluit nempe prudentiae vir singularis commendare placide popularibus suis amorem primum

Regis et Patriae; tum, quae hanc securam reddunt, belli studia, et promptam domi bellique obsequendi Ducibus voluntatem: *Atilae* idecirco exercitum in scenam reduxit; barbarum quidem illum et adversus hostes inhumanum; at vero disciplinae militaris, laborum, frigoris, inediae, et Ducum praecipue imperii longe patientissimum: quo in ruborem daret eos, qui regem Ludovicum, propemodum sine exercitu atque inermem, in hostes movere coactum aut prodiderant turpiter aut per summam temeritatem inire praelium coegerant. Voluit dinde faciem Hungariae qualis, dum res erant integrae, fuit, veris depictam coloribus ad civium posteros transmittere: ut vel hanc contemplantes intelligerent, nulla per orbem universum tam ampla, tam opulenta florere imperia, quae opes, vires, dignitatem salutemque suam adversus civium discordiam tueri debuissent. Utinam tandem aliquando illucescat beata illa et bonis omnibus longe desideratissima dies, quae, praescriptis per Hungariam quoque nostram auctoritate publica litterarum studiis, Historiam itidem patriam merito in luce coloret: ut ista, civilis prudentiae omnis ac vitae Magistra tenelli cives nostri, quid Regi suo, quidve patriae debeant,

De tenero meditentur ungui.

Porro libellum opusculi hujus priorem, ubi in patriam revertisset, emendaturum se Olahus noster pollicitus est praevio in monito his versibus:

Si quid inest mendae topicis, ignosce precamur;

Nam procul a Getico littore cymba mea est.

Quum dulces repetam portus patriosque Penates;

Singula tunc referam candidiore fide.

Quae promissa pulcre ab eo fuisse exsoluta attestatur codex Caesareus. Olahi manu correctus, et diligentium scriptorum more passim inculcatus. Is Sambuci nostri olim fuit, cuius diligentia libellus opusculi alter, *Atila* inscriptus lucem adspexit Basileae anno MDLXVIII — rerum Hungaricarum Bonfinii Decadis primae libro sexto insertus pag. 107 quo cum opere semel atque iterum fuit recusus. Libellus prior, sive descriptio chorografica regni nostri, longiori tempore latuit in tenebris: dum tandem

aliquando juris factus est publici a Cl. Viro Mathia Belio in Apparatu ad Historiam Hungariae Decad. I. Monument. I. Divulsos alterum ab altero nunc primum lectori conjunctim damus. Priorem contulimus diligenter cum libro manu exarato Caesareo Classis Hist. Prof. CCXVII. Olahi, ut modo diximus, manu castigato. Clarissimus quidem Belius, ubi Caesarei codicis mentionem intulit, exemplum suum, cum codice MS. alio ab amicis fuisse collatum, adnotavit, qui si nostrum indicare voluit, ne illi parum fidis ac diligentibus amicis, hoc quidem in officio, uti contigit: integras enim nos pagellas exscribere et loca prope infinita consanare oportuit. Adnotationes marginibus inscriptae Cl. Belium auctorem habent, nostrae sunt perpaucae. Atila in codice nostro non superat; at vero claris admodum indiciis persuadeor, ut credam, avulsum huic fuisse a Sambuco, atque Oporino Sypothetae missum; ad cujus exempli fidem recudi nostrum fecimus; et, quo alteri esset similior, singulis capitibus res, quas complectuntur, summatim relatas praemisimus. Haec de nostra in edendis libellis istis cura et diligentia; quibus adjicere libuit Nicolai de Rosenberg, Equitis Poloni, de situ, moribus, et diversitate Scythicarum gentium libellum singularem, adhuc ineditum, ex libro Caesareo manu scripto Classis Hist. Profanae ICCCXXVII. Congruit enim apte cum iis, quae Olahus noster eadem hic de re disserit, et facem, tametsi fortassis pertenuem, praetulerit, origines gentis Hungaricae per vestigia Philippi Joannis Strahlenbergii ultimo in Septentrione et oriente quaesituris.

Rosenbergi libellum excipiunt diplomata duo, alterum Olahi, ut ante dixi, alterum Thomae Nadasdii, Imperatoris Ferdinandi I. Regis nostri, Ducis fortissimi, insignia de Rege et Patria merita complexum. Est Thomas Nadasdus, defensa in primis contra Suleymanum Buda, in Annalibus nostris clarissimus; nam, ut iam ad Ursinum Velium, anno proxime elapso typis a me vulgatum pag. 106. adnotavi, gravissima injuria afflictus fuerat vir summus a mendaci calumnia, quae, simulatione fidelitatis arcem hosti dedidisse, iniquissime sparserat. Attestatur istud hostis ipse Joannes Scepusius, cuius authenticas litteras, quibus laudatum Thomam Nadasdium a juris jurandi religione, qua coactum obstrinxerat, absolvit, in Tabulario Regio Poseniensi, paucis abhinc diebus, non solum vidi legique, sed etiam manu mea exscripti, ubi Scepusius in ceteris haec ait: Recognoscimus per praesentes literas, quemadmodum praeteritis temporibus, cum scilicet potentissimus Imperator Thureorum civitatem ac arcem nostram Budensem ab hostibus nostris, capitaneis et stipendiariis Ferdinandi Regis Bohemiae, capitalis inimici nostri, recepisset; eodem tempore fidelis noster Magnus Thomas de Nadasd, qui in dicta arce Castellanus erat, manus hostium effugiens, per multa fortunae et vitae suae pericula in potestatem nostram devenerat, a nobisque gratiam capiti suo petierat. Nos vero tum ex benignitate nostra regia, tum vero virtute et constantia ipsius Castellani moti, ex quo a certis authoribus didiceramus, ipsum non captivitate, non metu mortis induci potuisse, quo cum Alemanis capitaneis peditibusque, qui a potentia et copiarum multitudine dicti Imperatoris perterriti, eandem arcem per

conditiones pacis ipsi Imperatori dediderant, consensisset: sperantes eundem pro nobis quoque, si necessitas aliqua exegisset, idem facturum, gratiam cum eo feceramus, ipsumque ex periculo mortis liberaveramus etc. Manere quidem post haec apud Scepusium Thomas coactus fuit, at fidem tamen Ferdinando integerrimam constanter servavit, ut qui de consiliis hostium omnibus certior reddere quam diligentissime semper studuerit; quod authenticis itidem litteris immo ipsius Scepusii querelis comprobare esset facillimum, nisi et haec, quae pauca adnotavi, opportunius alibi dici potuisse, probe intelligerem. At vero ea, quae vera sunt, et illustres majorum animas, nullius cum injuria, contra invidiam tuentur, purioris historiae patriae gratia nullibi non recte et opportune dicuntur: de qua simul ac de te, labore meo, bene mereri, Lector, unice studeo. Vale! et, si conatus nostri probabuntur tibi, vetusta literarum monumenta, si quae possides, pro amore, quo in patriam es, tuo, mecum, quaeso, comunica; iterum vale!

(Scribebam in Vindobonensi Bibliotheca Palatina ad d. XII. kal. Maji anno a partu Virginis CIOCCCLXIII).

O călătorie în satele românesce din Istria,

de
Teodor T. Burada.

Introducere.

Pătruns de o dorință de a cunoaște vieța, moravurile și limba fraților Români răspândiți în diferite țeri, sub deosebite dominațiuni străine, depărtați de noi, sau despărțiți prin alte popoare cu totul străine nouă, atât ca naționalitate, cât și ca ginte, am călătorit atât prin provinciile despărțite de tulpina românească, ca Basarabia și Bucovina, cât și prin părțile, în care Români s'au așezat la diferite epoce și trăesc în număr mare, ca a Ardealului, Banatului, Crișenei, Chersonului (Rusia), Macedoniei, Tesaliei, Epirului, Albaniei, Sârbiei, Bulgariei etc.

Un însemnat număr de populațiune românească, îndepărtată de România liberă, și mai puțin cunoscută decât toate celelalte, este negreșit cea aflătoare în Istria.

Acești Români, așezați în o peninsulă din marca Adriatică, sunt cei mai îndepărtați de țeara noastră. Până în present foarte puține cunoștințe avurăm noi atât despre originea, cât și despre chiar existența lor.

Cele dintău cunoștințe despre Români Istrieni le afarăm dintr'un articol publicat în anul 1846 în foaia italiană „Istria“ nr. 1—2, ce se tipăria în Triest sub redacțiunea Drului Kandler¹⁾; prin acel articol, semnat de Anton Covaciu, se atrăgea atențiunea lumii întregi asupra unui popor de ginte latină, ce trăesc aproape necunoscut cu obiceiuri și limbă deosebită, între Slavii și Italienii de pe malurile mării adriatice. Covaciu scrie în acel articol, că în Valdarsa (valea Arsei), care se întinde dela poalele muntelui Maggiore, înălțimile Bogliune, orașul Pedena până la Cosliaco și Sumberg, locuesce un po-

¹⁾ Mort la 18 Ianuarie 1872.

por ce se numia odinioară Rimigliană (Romani) și care acum în urmă a adoptat numele de Vlachii, pe care li-l dă poporul.

George Asaki, în calendariul seu pentru poporul românesc pe anul 1847, aducând la cunoștința noastră articolul de mai sus, despre existența Românilor istrieni, dă în același timp și o statistică a Românilor din toate provinciile supuse dominațiilor străine și arată, că în Istria s'ar afla un număr de 6000 de Români. Tot acolo Asaki dă și câteva mostre de limba româno-istrieană, între care un cântec păstoresc, precum și o stampă reprezentând un păstoriu istro-român.

Cel dintâu Român din părțile noastre, care a călătorit în Istria, a fost răposatul Ioan Maiorescu²⁾, care în 1857 se duse într'adins spre a cerceta starea și limba acestor Români, atât de necunoscuți noaște.

Cercetările lui au fost date la lumină în scrierea sa „*Itinerariu în Istria și vocabulariu istriano-român*”, un volum în 8° de 122 pagini tipărit la Iași în tipografia Goldner anul 1874.

Pe acolo au mai fost în anul 1868 dl. V. A. Urechie fost ministru de culte și instrucțiune publică, care într'un raport citit în Academia-Română în anul 1878 face o descriere pe scurt a cercetărilor sale asupra Românilor istrieni, pe care îl vom reproduce mai la vale la anexa III.

Schiță geografică și istorică.

Înainte de a da seamă cetitorilor de rezultatul călătoriei, ce am făcut în Istria în toamna anului trecut 1890, în toate satele locuite de Români istrieni, timp de două luni, începând dela 7 Octombrie, nu cred de prisos a da pentru o mai bună înțelegere câteva notițe despre poziția geografică a Istriei, cum și o schiță istorică.

Istria este o provincie actualmente sub dominațiunea Austriei. Ea are o suprafață de 8000 kilometri pătrați cu o populațiune de 591.000 locuitori; e situată pe o peninsulă în marea Adriatică, între golful de Trieste și golful de Luarnezo, sfârșindu-se la Sud prin un cap numit Promontore. Pe uscat ea se mărginește cu provinciile Friaul, Carniolia, Croația civilă și litoralul unguresc.

Limbile vorbite în Istria sunt: italiana, croata și istro-română.

Orașe principale sunt: Parenzo (capitala provinciei), Pisino, Albona, Pola, Rovigno, Pirano, Capo d'Istria etc.

Mai toată întinderea Istriei se compune din munți stâncoși cu o vegetațiune foarte slabă; pe văi și în micile câmpii vegetația e mai mănoasă. Înspre Nord sunt păduri mari ce produc lemne de construcție, ear' înspre Sud păduri de maslini, din care se face un unt de lemn foarte bun. Deasemenca cresc smochine, grâne de tot soiul, păpușoi și vii, care produc un vin renumit și în abundență.

Mai sunt cariere importante de marmoră și cărbunii de pământ.

În mare se găsesc feluri de pesci, precum: Calamari, Bacala, Folpo, Barbuni, Riboni, Grongo, Sfalie, Angozigola, Gata, precum și Stacoși, Scampă (raci), Spongia etc.

²⁾ Mort la 4 Septembrie 1864.

Istoria ne spune, că această provincie a fost locuită de pirați îndrăsneți, până când la anii 177—178 înainte de Christos a fost cucerită de Romani sub consulul Claudius. În secolul al VI-lea al erei noastre a fost cucerită de Goți și mai târziu reluată de împărații bizantini, care în 774 o cedară Francilor sub Carol-cel-Mare.

În evul de mijloc Istria forma un margrafiat particular. Până în 1170 depindea de ducatul Carinthia; trecu apoi sub dominațiunea ducilor dalmațieni, apoi în fine, în 1204, sub cea a patriarhilor din Aquilea, care fură siliți să cedeze Venetienilor o mare parte din provincie. În 1797, Austria fiind deja stăpână pe partea nord-estică prin stingerea familiei conților de Goriza, în urma tratatului din Campo-Formio a ocupat însași Venetia și restul Istriei. În 1805 Istria făcu parte din provinciile iliriene și în 1809 fu declarată parte integrantă din imperiul francez. În anul 1815 congresul din Viena a înapoiat-o Austriei, căreia îi aparține și astăzi

(Va urma.)

I g i e n ă .

Îngrijirile ce trebuiesc date copilului nou născut.

Îndată ce copilul s'a născut, trebuie a-l scălda într'o baie cu apă caldă (cam de 28° grade Réaumur), ținându-i capul cu mâna stângă d'asupra apei. Copilul în totdeauna se născu acoperit pe toată pielea corpului de o grăsimă; pentru a curăți această grăsimă trebuie a-l unge pe corp cu unt proaspăt sau cu unt de migdale sau cu un gălbenuș de ou.

După baie trebuie a-l șterge și a-l înfășura într'o cârpă caldă.

Trebuie mare băgare de seamă asupra funiei buricului, dacă se ține bine strânsă legătura, apoi trebuie a se înfășura într'o cârpă moale și curată, și a schimba această cârpă în fie-care zi în timp de 6—8 zile, până când funia buricului cade. După ce funia buricului a căzut, trebuie pusă numai o mică cârpă curată pe buric.

Îmbrăcămintea copilului trebuie să fie cât se poate de simplă și ușoară și a-l pune în scutece curate și calde fără a-l înfășa, căci înfășutul este foarte vătămătoriu pentru copil, împedându-i dezvoltarea și slăbindu-i puterea mușchilor.

Copilul trebuie să-și aibă patul seu separat, așezat aproape de mamă, și ferit de orice curent, de căldura sobei și de lumină prea tare. Este foarte vătămătoriu de a culca copilul cu persoane bolnăvicioase sau bătrâne. Obiceiul de a legăna copilul este foarte reu și trebuie dela început deprins fără a-l legăna.

Curățenia este una din cele mai mari trebuințe pentru buna dezvoltare a copilului nou născut; de aceea dar trebuie a se ține copilul pe cât se poate de curat, atât corpul, cât și rufele și așternutul. Aerul din camera unde șade copilul trebuie curățit în fie-care zi lăsându-se ferestrele deschise, în care restimp copilul trebuie dus în altă cameră.

Copilul trebuie scaldat în fie-care zi în luna întâia, pe urmă se poate scaldă la două zile odată în apă căldică, ținând copilul în scaldă 5—8 minute.

Rufele asemenea trebuiesc des schimbate, mai cu seamă când ele sînt ude de urină (udū) și altele.

Capul copilului cere o îngrijire deosebită, cu atât mai mult pentru cei-ce au nisce coji pe cap, care în popor se numesc spurcat; trebuie spălat bine capul și uns ușor cu unt de lemn curat sau cu unt proaspet nesărat.

Îndată după baea ce i se face copilului întăiu după nascere, trebuie a-i șterge gura cu un petec curat; aceasta trebuie să se facă și în urmă după fie-care sugere, sau dacă nu după toate sugerile cel puțin dimineața și seara.

În urmă trebuie culcat copilul în pat pe partea dreaptă, dar nici odată să nu se culce cu fața în sus.

La 6 sau 8 oare după nascere, și după ce s'a terminat atât îngrijirea pruncului cât și a mamei, să se pună copilul la sînul mamei, ca să sugă primul lapte, care se numesce *colastru* și este un bun purgativ (care face eșirea afară) pentru copil, încât copilul după câte-va oare scoate afară cel dintăiu meconiu. Dacă însă meconiul întârzie de a eși, după cum se întâmplă de multe ori, atunci să i se dea copilului o linguriță de sirop de *reum* (revent), sau câte-va lingurițe de apă îndulcită cu zahăr.

București.

Dr. Em. Elefterescu.

Lapuşnic în 28. Maiu 1891.

Cu ocasiunea sântirii bisericii din Prigor Prea Sântia Sa D. Episcop al nostru, *Nicolae Popea*, plin de grație și de îndurare a binevoit a cerceta și comuna noastră, carea nu era pusă în programul visitațiunii canonice.

Setoasa și străvechia noastră dorință ni s'a împlinit; căci o sută de ani au trecut dela zidirea bisericii noastre fără ca să se afle vre-o urmă, că aceasta comună a fost când-va cercetată de vreun episcop.

Această mare și strălucită zi pentru noi a fost ziua de 22. Maiu, când fuserăm fericii de a bineventa pe P. S. Sa în biserica noastră și de a primi binecuvîntarea sa arhierască.

Nici odată nu vom putea din destul mulțămii Prea Sântiei Sele pentru bunătatea ce a arătat-o către noi, dar îi vom păstra în inimile noastre deapurarea cea mai profundă venerăciune, pentru nespusa și nemărginita bucurie ce ni-a făcut-o, și carea nu se va șterge nici odată din memoria noastră.

Să țină Dumnezeu pe Prea Sântia Sa, bunul nostru Archiereu, ani mulți și fericii și să-i dea atăta bucurie și mulțămire sufletească în toată vieța sa, câtă bucurie și îndestulare ni-a cauzat noaue cu cercetarea comunei noastre.

În numele comitetului parochial, cei mai credincioși fii sufletesci,

N. Obersterescu,
epitrop primariu.

Ioan Olariu,
învătătoriu și notariul
com. par.

Instrucțiune practică

despre purtarea socotilor și administrarea averilor
bisericesci,
de TRAIAN BARZU.

Protocolul principal.

(Urmare.)

Recapitularea regulelor privitoare la purtarea și încheierea despărțământului V al datorășilor fără obligațiuni.

1. *Despărțământul V al datorășilor fără obligațiuni se începe la 1. Ianuarie și se sfîrșesce cu 31 Decembrie a aceluiași an.*

2. *În acest despărțământ se petrec toate datorile fără obligațiuni, ce le au singuraticii credincioși față de biserică așa, că mai întăiu se petrece datoria rămasă în restantă la finea anului trecut, apoi datorile cele noi din anul curent. Fie-care datorie se petrece în rubrica ce poartă o numire corespunzătoare și în ziua în care credinciosul a devenit datoriu bisericii.*

3. *Sumele ce le-au împăcat credincioșii din datorile lor în decursul anului, deasemenea se petrec în acest despărțământ în rubricile corespunzătoare și anume, în ziua în care s'a împăcat datoria.*

4. *La sfîrșitul anului, adică la 31. Decembrie, despărțământul acesta al datorășilor fără obligațiuni se încheie: a) cu fie-care datorăș separat, b) apoi cu toți datorășii laolaltă.*

5. *Încheierea separat cu fie-care datorăș se face așa, că în 31. Decembrie la fie-care datorăș în deosebii se adună laolaltă sumele cu care el datorează bisericii, car suma ce iese din această adunare se petrece în rubrica a 16-a. Apoi și sumele pe care datorășul le-a împăcat în decursul anului, de asemenea se adună laolaltă, car suma ce iese din aceasta a două adunare, se petrece la 31 Decembrie în rubrica a 22-a.*

6. *În fine, din suma datoriiilor din rubrica a 16-a se scoate suma împăcată din rubrica a 22-a, suma ce rămâne ne arată, că cu cât mai rămâne datorășul în restanță la finea anului. Această sumă se petrece în rubrica a 23-a.*

7. *Fără încheierea protocolului cu toți datorășii fără obligațiuni se face astfel:*

La 31 Decembrie sumele din toate rubricile despărțământului V al datorășilor fără obligațiuni se adună laolaltă, car sumele ce ies din aceste adunări se petrec în aceleași rubrici mai la vale, în rînd cu numirea „toți datorășii laolaltă.”

P r o b a.

66. Cu ce trebuie se consune suma restanțelor din rubrica a 4-a?

Cu suma rubricii 23-a, numită: „rămâne datorie restantă la 31 Decembrie 1890” din despărțământul V al datorășilor fără obligațiuni din anul 1889.

67. Cu ce trebuie se consune suma ce iese dacă se adună laolaltă toate datorile noi din 1890?

Cu suma din rubrica a 15-a, numită:
„datorează laolaltă.“

68. Cu cât datorează bisericii peste tot toți datorașii fără obligațiuni până la finea anului 1890?

1. Datoria veche rămasă în restanță la finea anului 1889 face 104 fl. 70 cr.

2. Datoriile cele noi din anul 1890 fac 236 „ 60 „

Datoriile laolaltă fac . 341 fl. 30 cr.

69. Cu ce trebuie se consune suma datoriilor de 341 fl. 30 cr.?

Cu suma rubricii a 16-a, numită:
„datoria rămasă în restanță din 1889, cu datoriile cele noi din 1890 fac laolaltă.“

70. Cât au împăcat peste tot în 1890 toți datorașii fără obligațiuni?

1. Prin solvire în bani gata au împăcat 200 fl. 20 cr.

2. Prin dare de obligațiune au împăcat 51 „ — „

3. Prin ștergere au împăcat . 41 „ 30 „

Deci peste tot toți datorașii au împăcat 292 fl. 50 cr.

71. Cu ce trebuie se consune suma împăcată peste tot de 292 fl. 50 cr.?

Cu suma rubricii a 22-a, numită:
„peste tot au împăcat.“

72. Cu cât mai rămâne în restanță la 31 Decembrie 1890 toți datorașii fără obligațiuni?

Din datoria lor de 341 fl. 30 cr. scoțind suma împăcată de . 292 „ 50 „

remâne în rest. cu suma de . 48 fl. 80 cr.

73. Cu ce trebuie se consune suma restanței de 48 fl. 80 cr.?

Cu suma rubricii a 23-a, numită:
„remâne datoria în restanță la 31 Decembrie 1880.“

* * *

Încă unele deprinderi referitoriu la purtarea despărțământului V al datorașilor fără obligațiuni.

74. Silviu Bêlu cumpără cu prețul de 80 cr. mucerile dela lumină, prin ce devine datoriu bisericii cu această sumă. Unde se înseamnă această datorie noauă a lui Silviu Bêlu?

Neavând o rubrică separată pentru astfelu de datorii, ea se înscamnă în rubrica a 12-a, numită: „datorează pentru diferite.“

75. Ioan Bugariu cumpără dela biserică unele rămășițe de scânduri cu prețul de 3 fl. 50 cr. prin ce dânsul devine datoriu bisericii cu această sumă. Unde se înscamnă această datorie noauă fără obligațiune a lui Ioan Bugariu?

În despărțământul V rubrica a 12-a, numită: „datorează pe diferite.“

76. Traian Dumitrescu este pedepsit în favoarea bisericii cu suma de 2 fl. pentru că a păscut cu boii în pământul bisericii. Unde se înseamnă această datorie noauă a lui Traian Dumitrescu?

În despărțământul V, rubrica a 12-a, numită: „datorează pe diferite.“

* * *

77. Petru Aldea a luat un scaun din biserică la licitațiunea din 20 Ianuarie cu prețul de 10 fl., pe care preț l-au și solvit îndată. Pentru ce se mai înscamnă această sumă în despărțământul V al datorașilor fără obligațiuni?

Pentru-că Petru Aldea a devenit datoriu bisericii cu suma de 10 fl., din ziua, când el a luat scaunul, ear în despărțământul datorașilor fără obligațiuni se petrec toate pretensiunile bisericii, fără privire la aceea, că solvitule-a datorașul numai mai târziu, ori îndată.

78. Nu cumva i-s'a făcut lui Petru Aldea vre-o nedreptate prin aceea, că deși dânsul a împăcat îndată suma de 10 fl., prețul scaunului, această sumă totuși s'a petrecut în despărțământul V al datorașilor fără obligațiuni?

Nu i-s'a făcut nici o nedreptate, deoarece tot în ziua când s'au însemnat în despărțământul V al datorașilor fără obligațiuni, că Petru Aldea datorează pentru scaune cu suma de 10 fl., tot în aceeași zi s'a însemnat în același despărțământ și aceea, că dânsul a împăcat suma datoriei de 10 fl.

79. George Bugariu fiind datoriu bisericii în datorii fără obligațiuni cu suma de 25 fl. și estradând dânsul obligațiune despre această sumă, ea s'a însemnat în despărțământul V al datorașilor fără obligațiuni ca împăcată. Are biserică vre-o pagubă de acolo, că, deși datorașul George Bugariu n'au solvit datoria lui în bani gata, acea datorie totuși s'a însemnat ca împăcată?

N'are nici o pagubă, deoarece pe cât averea bisericii a scăzut în pretensiuni fără obligațiuni, ea tot pe atâta a crescut în pretensiuni pe obligațiuni.

80. Datoria de 11 fl. 30 cr. a lui Dimitrie Cârpan s'a șters din protocolul datorașilor fără obligațiuni, fiind-că nu se mai poate încasa. Are biserică vre-o scădere în averea ei prin aceasta ștergere?

Are scădere, fiind-că pretensiunile bisericii în protocolul datorașilor fără obligațiuni scad cu suma de 11 fl. 30 cr., fără ca tot cu această sumă să se fie sporit capitalul bisericii în bani gata sau în obligațiuni.

Repetițiuni:

81. Spre ce scop se folosește despărțământul V al datorașilor fără obligațiuni?

82. Cum se poartă despărțământul V al datorașilor fără obligațiuni?

83. Când se compune despărțământul V al datorașilor fără obligațiuni?

84. Cum se încheie despărțământul V al datorașilor fără obligațiuni?

85. De unde se scie, că cu cât au rămas în restanță la finea anului trecut datorașii fără obligațiuni?

86. Cum ne putem convinge că bine-î purtat despărțământul V al datorașilor fără obligațiuni?

87. Când se petrec datoriile în despărțământul V al datorașilor fără obligațiuni?

88. Când se petrec solvirile în despărțământul V al datorașilor fără obligațiuni?

(Va urma.)

Zece porunci pentru îngrijirea dinților.

Medicul german Dr. Reimann stabilește următoarele zece porunci pentru îngrijirea dinților:

1. Să dedăm copiii, ca îndată ce le es dinții, pe lângă nutreământul lor moale, precum este urezul ori păsatul, să capete și nutreământ mai vârtos.

2. Gura și dinții trebuie curățiți în fie-care zi toc-mai așa, ca și fața și mâinile.

3. Gura se o clătim în fie-care zi, ba, dacă se poate, după fie-care mâncare și încă cu apă rece, în care se se verse puțin spirt.

4. În fie-care zi, când ne sculăm și când ne culcăm, să curățim dinții; dacă lângă rădăcina dinților a început să se facă petrificație, dinții trebuie să se curețe după fie-care mâncare cu o perie muiată în apă rece și curată.

5. Copiii să-î dedăm de mici a-și spăla gura după mâncare și a-și curăți dinții cu peria.

6. Ori-ce praf de dinți este stricăcios; adevărat, că unele prafuri înalbesc dinții, dar în același timp îi și topesc.

7. Nu este ertat a sdrobi cu dinții ori cu măselele, de pildă nucii, zachar alune, ori alte obiecte tari; mai ales însă trebuie să ne ferim de a mușca cu dinții ață sau spegnă, căci de multe-ori se întâmplă, că se despică smalțul din jurul dinților și prin aceasta ai și dat prima condiție pentru stricarea lor.

8. Tot pentru păzirea smalțului trebuie să ne ferim de o prea grabnică schimbare a temperaturii dinților, căci d. e. luând în gură mâncări ori beuturi reci, după mâncări și beuturi calde și vice-versa, ușor se întâmplă, că se despică smalțul de pe dinți.

9. Cel puțin la câte-o jumătate de an trebuie să cercetăm dinții copiilor prin câte-un dentist și dacă observăm o vătămare cât de mică a dinților, trebuie să luăm măsurile de lipsă pentru încungiuirea mai departe a rului; dinții să-î scoatem numai în cazul, dacă aceasta e, după părerea dentistului, neapărat de lipsă a se face.

10. Fumatul în măsură mai mică s'ar părea, că nu e stricăcios pentru dinți, ba în anumite cazuri nicotina

ferescă dinții de rugină și ușurează în cât-va chiar și durerea de dinți, în măsură prea mare fumatul e stricăcios pentru dinți; mai vârtos saliva (scuipatul), ce se formează prin fumat, ajutură petrificarea seau formarea ruginei în jurul dinților, mai cu seamă la oamenii cari din fire înclină la aceasta. (Gaz Tr.)

Varietăți.

Credință. Duminică în 14.26. Iuliu a. c. distinsul colaborator al foaiei noastre, D. Dr. Em. M. Elefterescu din București, s'a încredințat cu amabila D-șoară, Eva Dumitrescu din Homorod în Transilvania. Felicitările noastre cele mai sincere!

Mulțămită publică exprimă prin aceasta reuniunea învățătorilor rom. gr. or. din diecesa Caransebeșului, onoratei reuniuni a femeilor române din Caransebeș și în deosebire onorabilelor doamne Maria Roman și Ana Velovan pentru marimimoasa donațiune de 90 fl. v. a. ce a făcut-o reuniunii noastre învățătoresci în scopul ridicării monumentului meritatului director și organizator al scoalelor naționale române, Constantin Diaconoviciu Loga. — *Bocșa-Montană* în 3.15 Iuliu 1891. Martin Țapu, m. p. vice-președintele reuniunii, Ioan Marcu, m. p. notariul primariu al reuniunii.

Procesul de presă al D-lor Patriciu Dragalina profesor de pedagogie și Iuon Ionașiu, asesor consistorial ordinariu, contra lui F. Iac. Müller & cons. s'a pertrat Mercuri în 17.29 Iulie.

F. Iac. Müller s'a osendit pentru vătămare de onoare la pedeapsă de 150 fl. eară tipograful Aut. Orehoia la pedeapsă de 20 fl.

Acusătorii: P. Dragalina și I. Ionașiu au dat în contra sentinței nulitate și apelație.

Maiestrii jocării din Logoj cu ocaziunea serbării patronului lor S. Ilie au arangiat erii *Petrecere de joc*, în grădina otelului „Concordia”.

Profesorul Dr. Victor Babeș la Londra. Cetim în „Românul”: Astăzi pleacă la Londra dl profesor Babeș. D-sa va espune la congres mai multe lucrări și descoperiri din institutul de Bacteriologie. Anume va face un studiu și demonstrațiunii asupra turbărei, asupra tuberculozei și va arăta un nou procedeu, descoperit de d-sa, pentru a colora bacteriile. Va presenta apoi mai multe specii de microbi patogeni, descoperiți în institutul ce dirige. D-l Babeș dela Londra se va duce la Paris, unde a fost numit de ministrul cultelor să asiste la congresul de igienă.

Unde trăesc oamenii mai mult? La întrebarea asta, s'a dat de mai multe ori unul și același răspuns, care se confirmă azi: în Norvegia. Acolo în adevăr se găsec o mulțime de oameni, cari au trecut de 100 de ani. Se găsec astfel și pe aici, însă foarte rari. În Norvegia, afară de copii, cari sânt espusi la mai multe boale, ajunge lesne ori-cine la vârsta de 90 de ani. Eată ultimele cifre, care le publică biroul oficial de statistică din Norvegia: Durata mijlccie a vieții în Norvegia pen-

tru bărbați, este de 48 de ani 33 sutimi (intrând în socoteală și copiii) pe când în alte țări e de 30 de ani. Pentru femei ea este de 51 de ani 30 de sutimi, ear pentru amândouă sexele de 49 de ani 77 de sutimi. Directorul biroului constată că în ultimii ani lungimea vieții a mai crescut cu ceva și conchide astfel: „Dacă mortalitatea este cu 17 la sută mai mică ca în centrul și apusul Europei, aceasta se datorește faptului, că la noi mor mai puțin copii decât în celelalte țări. În schimb însă nașterile nu sînt așa dese, ceea ce face ca populația țării să nu crească peste măsură.”

Din Macedonia. „Românul“ aduce scirea despre un fapt de mare importanță pentru chestia macedo-română, anume că: *Sultanul a dat permisiune Românilor din Macedonia, ca să cetească românește în bisericile lor, și totdeodată a încunoscințat pe Patriarhul din Constantinopol și pe subalternii acestuia, că Români sînt liberi să-și facă serviciul divin în limba lor.*

O broască țestoasă istorică. Un jurnal din New-York aduce notița, că un agricultor a prins în fluviul San-Juan o broască țestoasă foarte mare, pe al cărei țest gros era inscripția: „Prinsă în 1700 de Fernando Gomez în fluviul San Sebastiano; dusă mai târziu de Indieni la Montanzas și de acolo în Wekima-mare.” S'a pus apoi mai departe inscripția: „Prinsă de mine Iohn Wington în Maïu 1891. în fluviul San Juan și lăsată în acelaș fluviu în deplină sănătate.” Va se zică într-o amîndouă inscripțiile sînt 191 de ani. De cîți ani va fi fost broasca la întăia inscripție nu se scie.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățătoriu la școala confesională română gr. or. din **Coșteiu**, protopresviteratul Făgetului, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană.”

Emolumentele împreunate cu acest post sînt:

1. În bani gata 150 fl. v. a.
2. 31 Hectolitre de cucuruz boambe în natură.
3. Spese de scripturistică 2 fl.
4. Pentru conferințele învățătorești 5 fl.
5. Pentru servitoriul școlăii 8 fl.
6. 32 metri volum de lemne în natură pentru învățătoriu și pentru încălzitul școlăii.

7. Locuință liberă în edificiul școlăii cu grădină de un juger de pămînt.

Ceice dorese a ocupa acest post învățătoreșc, au să-și subștearnă recurselē adjustate cu documentele necesari, conform statutului organic și regulamentului pentru organizarea învățămîntului, adresate comitetului parochial din Coșteiu, la oficiul protopresviteral gr. or. rom. în Făget pînă la terminul deschis.

Comitetul parochial doreșce, ca recurenții să se pre-

sinte în vre-o Duminecă seau serbătoare în sânta biserică; dar nici decăt în ziua de alegere.

Coșteiu, din ședința comitetului parochial, ținută în 23. Iunie a. c.

[45] 1—3

Comitetul parochial.

În conșelegere cu mine: *Sebastian Olariu*, protopresviter tractual.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățătoriu la școala confesională gr. or. română din **Glamna-Română cu filia Glamna-Montană** protopresviteratul Făgetului se escrie concurs cu termin de 30 de zile începînd dela prima publicare în „Foaia diecesană.”

Emolumentele împreunate cu acest post sînt:

1. În bani gata 320 fl. v. a.
2. Spese de scripturistică 6 fl.
3. Conferințele învățătorești 8 fl.
4. 40 metri de lemne, aduse în curtea școlăii, pentru învățătoriu și pentru școlă.
5. Locuință liberă cu o grădină intravilană și alta estravilană.
6. Doauē jugere de pămînt de livadă, care, fiind date spre tîrsire, vor deveni în folosința învățătorului numai dela anul 1895.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și subșterne recurselē instruate conform statutului organic și regulamentului pentru organizarea învățămîntului, adresate comitetului parochial din Glamna-Română, la oficiul protopresviteral gr. or. român al Făgetului pînă la terminul deschis.

Cunoscătorii de musica vocală și instrumentală vor fi preferiți.

Comitetul parochial doreșce ca recurenții să se presinte în vre-o Duminecă seau serbătoare în sânta biserică, dar nici decăt în ziua de alegere.

Glamna-Română, din ședința comitetului parochial ținută la 14. Iulie 1891.

[46] 1—3

Comitetul parochial.

În conșelegere cu mine: *Sebastian Olariu*, protopresviter tractual.

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoreșc la școala rom. gr. or. confesională din **Blajova**, în protopresbiteratul *Buziașului*, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană.”

Emolumentele sînt:

1. Salariul în bani gata 150 fl.
2. Pentru participarea la conferințe 8 fl.

3. Pentru scripturistică 5 fl.

4. 24 metri de lemne în natură din care are a se încălzi și sala de învățământ.

5. 10 Hl. grâu.

6. 10 Hl. cucuruz.

7. 8 jugere de pământ arătoriu.

8. Cortel liber cu grădină de legumi.

9. Dela fie-care înmormântare, unde va fi poftit, 20 cr.

Ceice doresc a ocupa acest post își vor subșterne resursele, provăzute cu atestatele prescrise, la oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al Buziașului în *Jebel*, până la timpul sus indicat.

Recurenții sunt poftiți a se presenta în sânta biserică în vre-o Duminică sau sârbătoare, dar nici decât în ziua de alege.

Blajova, din ședința comitetului parochial ținută la 30. Iunie 1891.

[44] 1—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine, *Alexandru Ioanovicu*, protopresb. tractual.

Concurs.

Pe baza ordinăciunii de sub Nrul 242/204. din anul 1890 a Venerabilului Consistoriu diecesan gr. or. sârbesc din *Timișoara*, și în urma hotărârii comitetului școlariu gr. or. român din comuna gr. or. mixtă *Ciacova*, prin aceasta se escrie concurs pentru împlinirea postului de învățătoriu la școala gr. or. română din *Ciacova*.

Emolumentele anuale împreunate cu acest post sânt:

1. 500 fl. salariu fix.

2. 50 fl. pentru încălzirea școalei și a locuinței învățătorului.

3. 20 fl. ca notariu al comitetului școlariu.

4. 6 fl. pentru scripturistică.

5. 2¹/₂ jugere de pământ arătoriu spre folosință.

6. Dela înmormântări, unde va fi poftit, 50 cr.

7. Locuință în natură stătătoare din două chilii, cuină și cămară pentru lemne.

Ceice doresc a ocupa acest post, au să dovedească că au absolvat 4 clase gimnasiale, și au depus examenul de calificăciune cu succes „foarte bun.”

Competenții cari această calificăciune nu o posed, încă se vor lua în considerare, dară vor dovedi cu atestat dela forurile competente că, ca învățători de mai mulți ani funcționează cu succes.

Toți competenții au a produce atestat despre purtarea morală și respective despre funcționarea lor de până în presinte.

Resursele sânt a se trimite la comitetul școlariu gr. or. român din *Ciacova* până în 2/14. August a. c. Alegerea se va efectui în 11/23. August a. c.

Competenții vor avea a se presenta în biserică gr. or. din *Ciacova* — spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic — până la a doua Duminică după expirarea termenului de recurgere.

Dat din ședința comitetului școlariu gr. or. român din *Ciacova* ținută la 7. Aprilie 1891. [43] 1—3

Ioan Treicu,
not. com.

Dr. Lazar Simon,
pres. com. școl.

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc la școala profesională gr. ort. rom. din comuna *Marcoveț* protopresbiteratul *Vârșetului* se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „*Foia diecesană*”.

Emoluminte împreunate cu acest post sunt:

1. În bani gata salariu 300 fl.

2. Paușal de lemne din care are a se încălzi și școala 40 fl.

3. Pentru scripturistică 8 fl.

4. Pentru curățirea și încălzirea școalei 10 fl.

5. Pentru conferințe 10 fl.

6. Doauă jugere și jumătate de pământ arătoriu.

7. Locuință liberă în edificiul școalei cu grădină de legumi.

8. Dela înmormântări, unde va fi poftit, 40 cr.

Cei-ce doresc a ocupa acest post au a-și trimite resursele, provăzute cu documentele prescrise și adresate comitetului parochial din *Marcoveț*, la oficiul protopresbiteral gr. ort. rom. al *Vârșetului* în *Mercsina*, posta *Varadia*.

Vor fi preferiți cei cari au cunoștința muzicii vocale.

Recurenții sunt poftiți a se presenta vre-odată în biserică în o Duminică sau sârbătoare, dar nu în ziua de alege.

[42] 2—3

Comitetul parochial din Marcoveț.

În conțelegere cu mine *Ioan Popovicu* protopresbiter tractual.

Concurs.

Pe postul de învățătoriu la școala comună a cu propunere de limba română și magiară din comuna *Petroșnița*.

Cu postul de învățătoriu sânt împreunate următoarele emoluminte:

1. În bani gata 200 fl. v. a.

2. 12 metri de lemne.

3. Pentru scripturistică 10 fl.

3. Cortel liber cu grădină de legumi.

Resursele provăzute cu timbrul necesariu, concepționate în limba magiară și adresate înaltului ministeriu reg. ung. de culte și instrucțiunea publică, până cu finea lunii lui *Iulie* 1891. st. v. sânt a se subșterne *Comitetului administrativ al comitatului Caras-Severin în Logoj*.

Învățătoriu de deumit este îndatorat a îndeplini și funcțiunea de cantor la biserică română greco-orientală din loc.

[41] 2—2

Scaunul școlariu
din *Petroșnița*.

